

Datu analīzes metodes AJT izveidei

Vietu prioritizācija biodaudzveidības (putnu, zivju, ES aizsargājamo biotopu) un ekosistēmu pakalpojumu aizsardzībai

Andris Avotiņš

Life REEF, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"

reef.daba.gov.lv

Saturs

- Kas ir vietu prioritizācija?
- Ievades datu veidi, to nozīme un loma prioritizācijā
- Ievades dati Latvijas EEZ prioritizācijai dabas aizsardzībai
  - Putni
  - Zivis
  - Biotopi
  - Ekosistēmu pakalpojumi
- Rezultāti

reef.daba.gov.lv

Vietu prioritizācija – izaicinājumi (1)

	suga1	suga2	suga3
vieta1	+	+	
vieta2		+	+
vieta3	+		+

Biological Conservation **25** (1983) 127–134

An Iterative Method for Establishing Priorities for the Selection of Nature Reserves: An Example From Tasmania

J. B. Kirkpatrick

Geography Department, University of Tasmania,
Box 252C, GPO, Hobart, Tasmania, Australia

Vietu skaita izpratnē prioritizācijai ir iespējami 2^n risinājumi

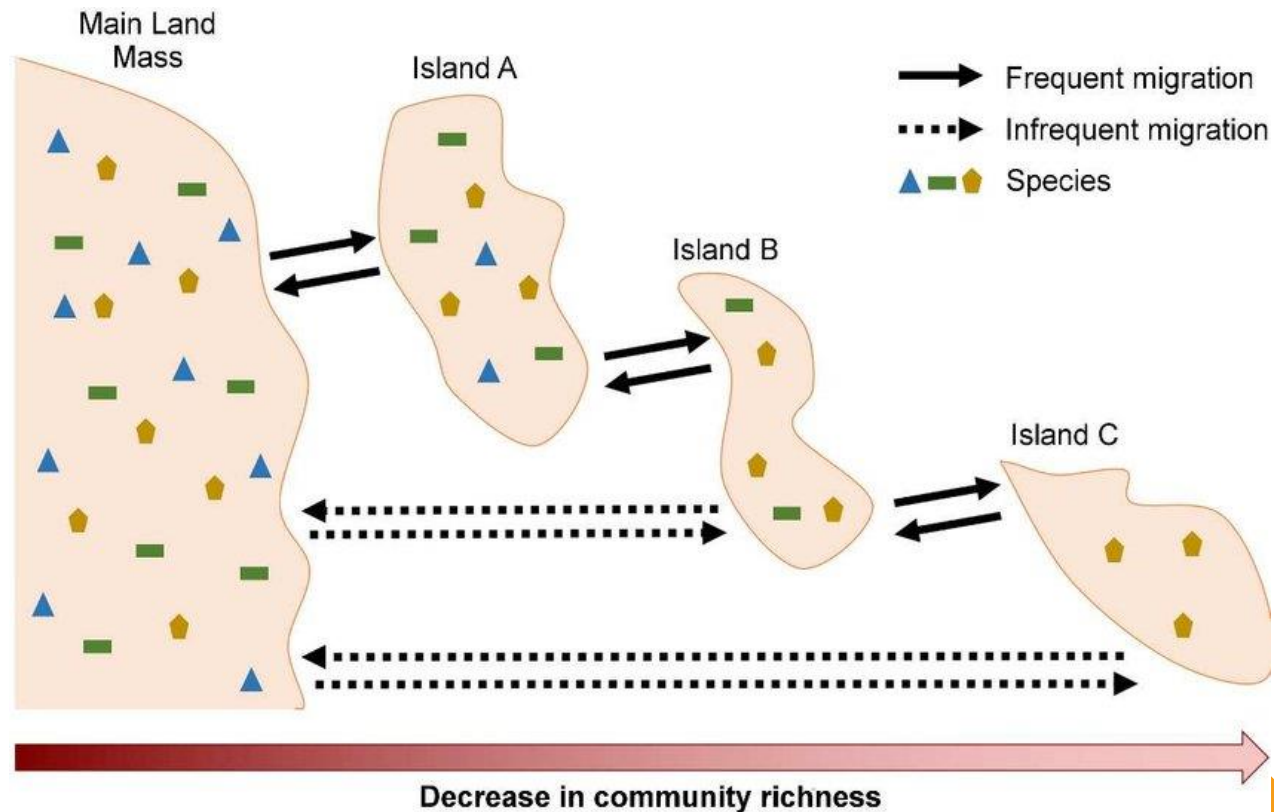
Latvijas EEZ ir 29037 vietas (1 km^2 kvadrāti), kas rezultājas *tuvu bezgalīgi lielumam* skaitlim iespējamajos risinājumos

Vietu prioritizācija – izaicinājumi (2)

	suga1	suga2	suga3	suga4	suga5
vieta1	+	+	+		
vieta2				+	+
vieta3	+	+			
vieta4				+	
vieta5					+

Vai visas prioritizējamās vērtības ir vienlīdzīgas/vienādu nozīmi?

https://www.researchgate.net/figure/A-basic-diagram-depicting-the-island-biogeography-model-This-model-states-that-community_fig1_324495329

Vietu prioritizācija – risinājumi

SPATIAL PROBLEMS ARE BIG PROBLEMS

ZONATION
Conservation planning software

MARXAN
conservation solutions

prioritizr/prioritizr
Systematic conservation prioritization in R

Illustration by Camille Martinez-Almoyna

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

LUOMUS
LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO

7

Attēls no Heini Kujala. 2025. Using bird data for conservation prioritisation. In: European Bird Census Council "Bird Numbers 2025", Latvia

Vietu prioritizācija – ievades dati (1)

- Vērtības
  - Ko mēs gribam aizsargāt
- Ekoloģiskais stāvoklis
  - Vietu savstarpējā nozīme vērtībām
  - Vērtību savstarpējās attiecības
- Apdraudējumi
  - Ko mēs gribam ierobežot
- Izmaksas
  - Ko mēs gribam minimizēt
- Ierobežojumi
  - Pieejamās telpas ierobežojumi

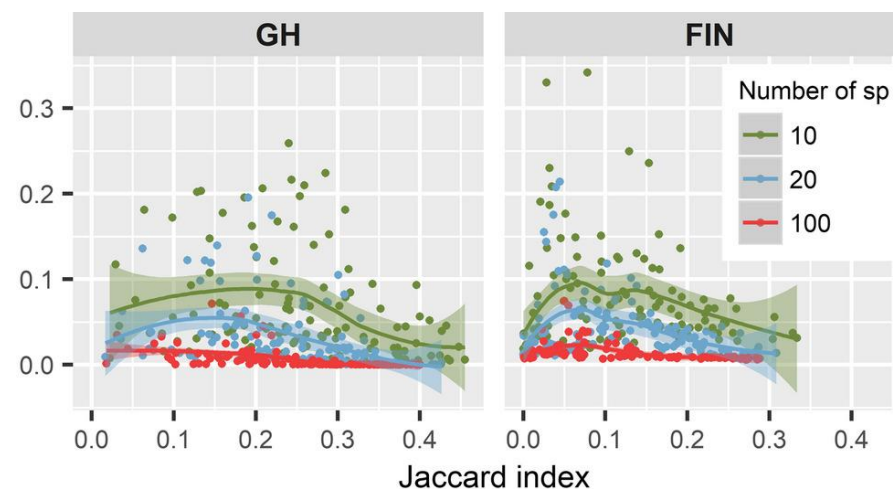
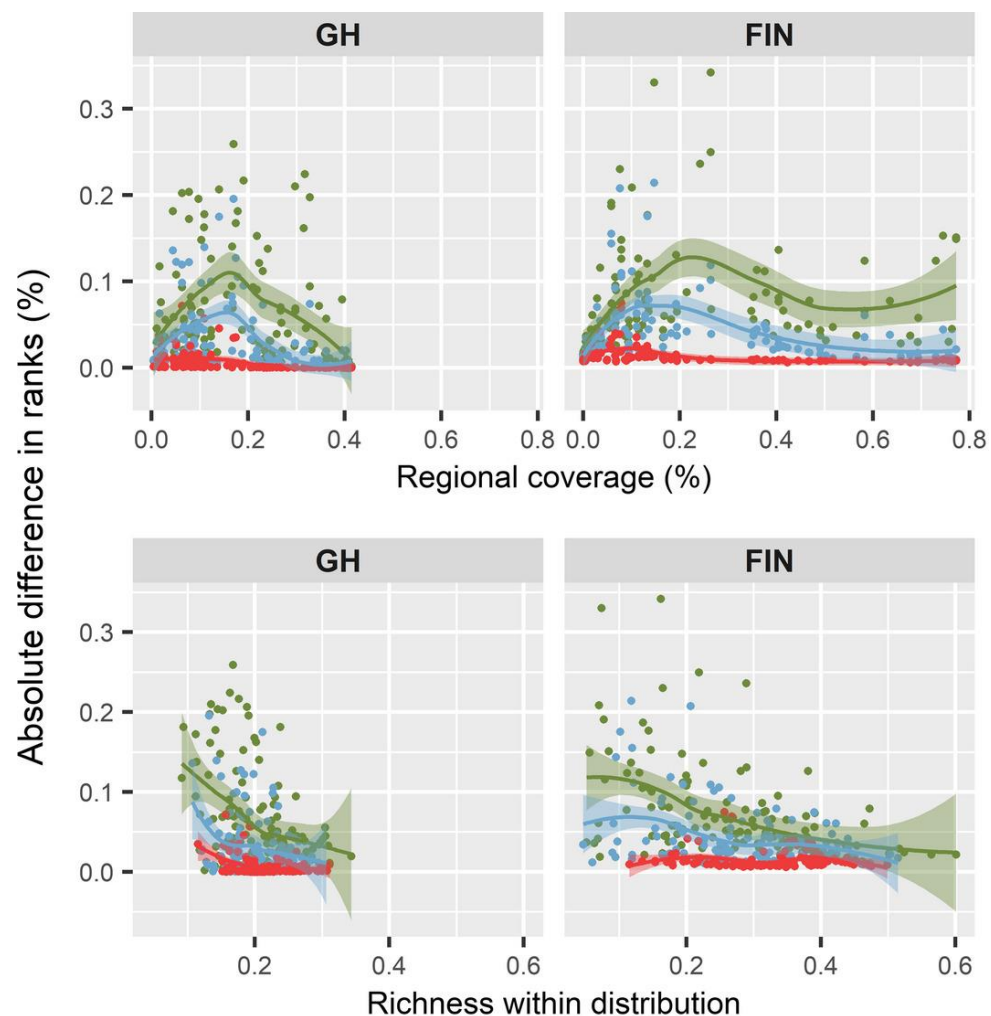

Attēls no Vidipedia.lv

Vietu prioritizācija – ievades dati (2)

RESEARCH ARTICLE | [Open Access](#) |

Spatial characteristics of species distributions as drivers in conservation prioritization

Heini Kujala Atte Moilanen, Ascelin Gordon

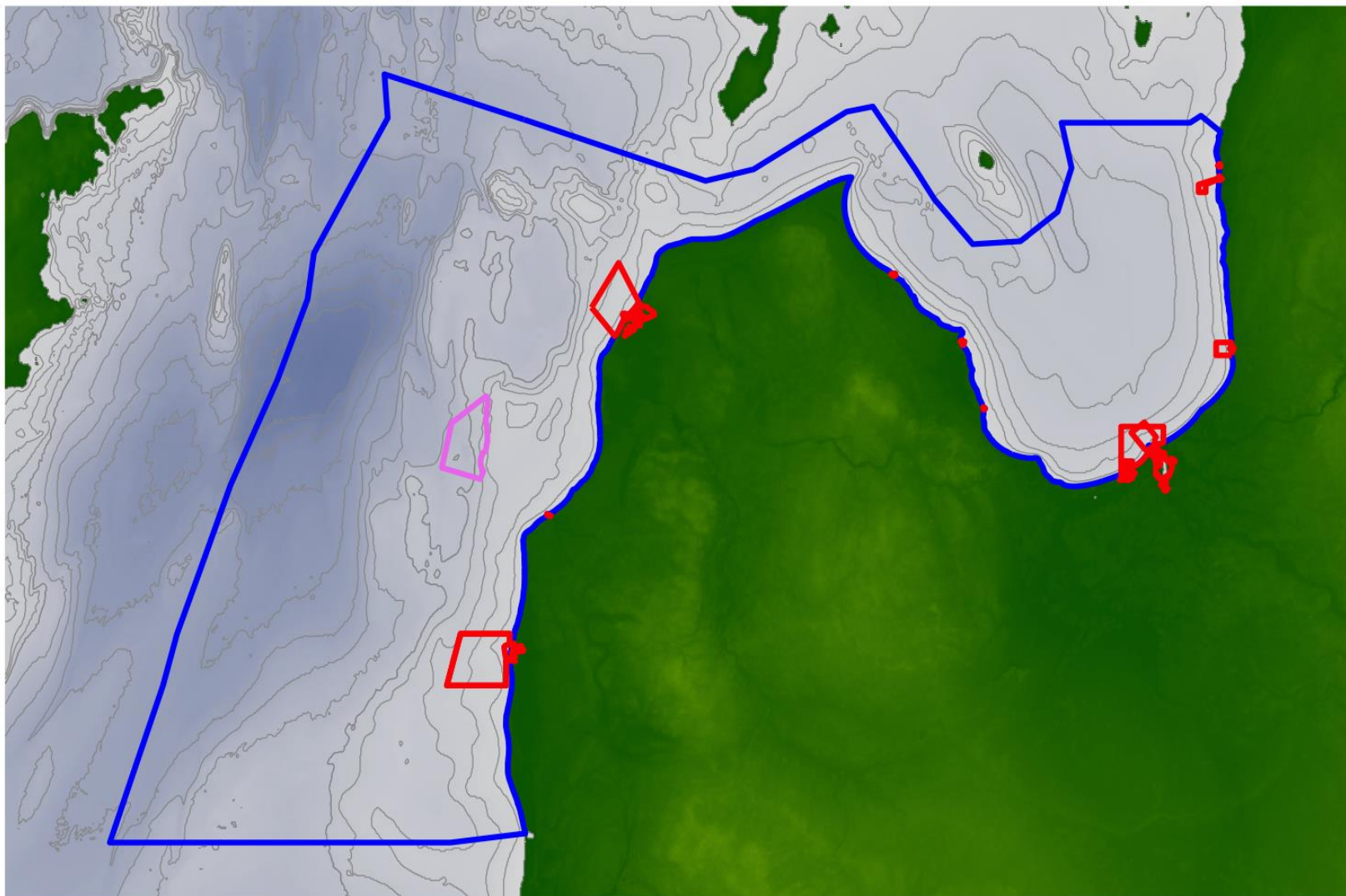
First published: 13 November 2017 | <https://doi.org/10.1111/2041-210X.12939> | Citations: 52

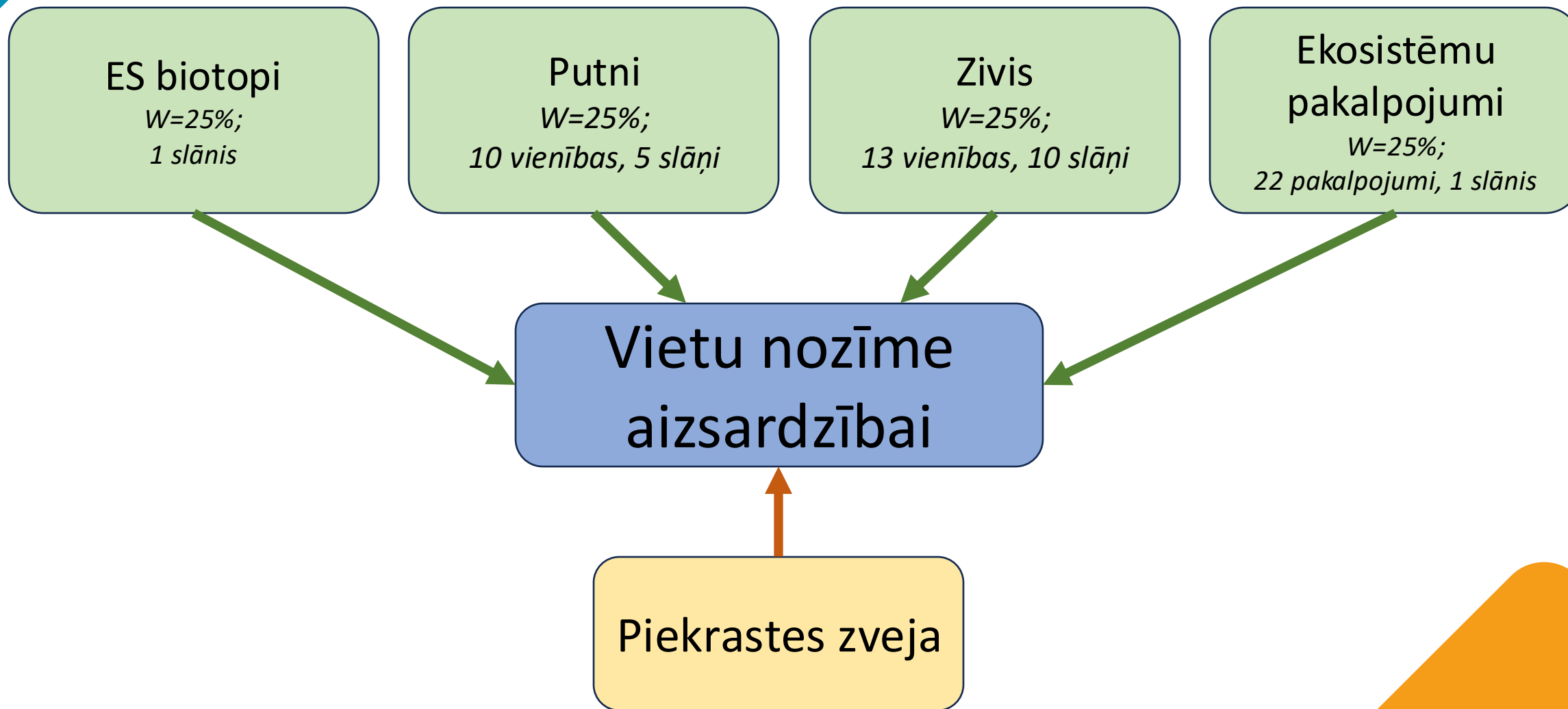

Latvijas AJT – analīzes telpa

Latvijas AJT – ievades dati (1)

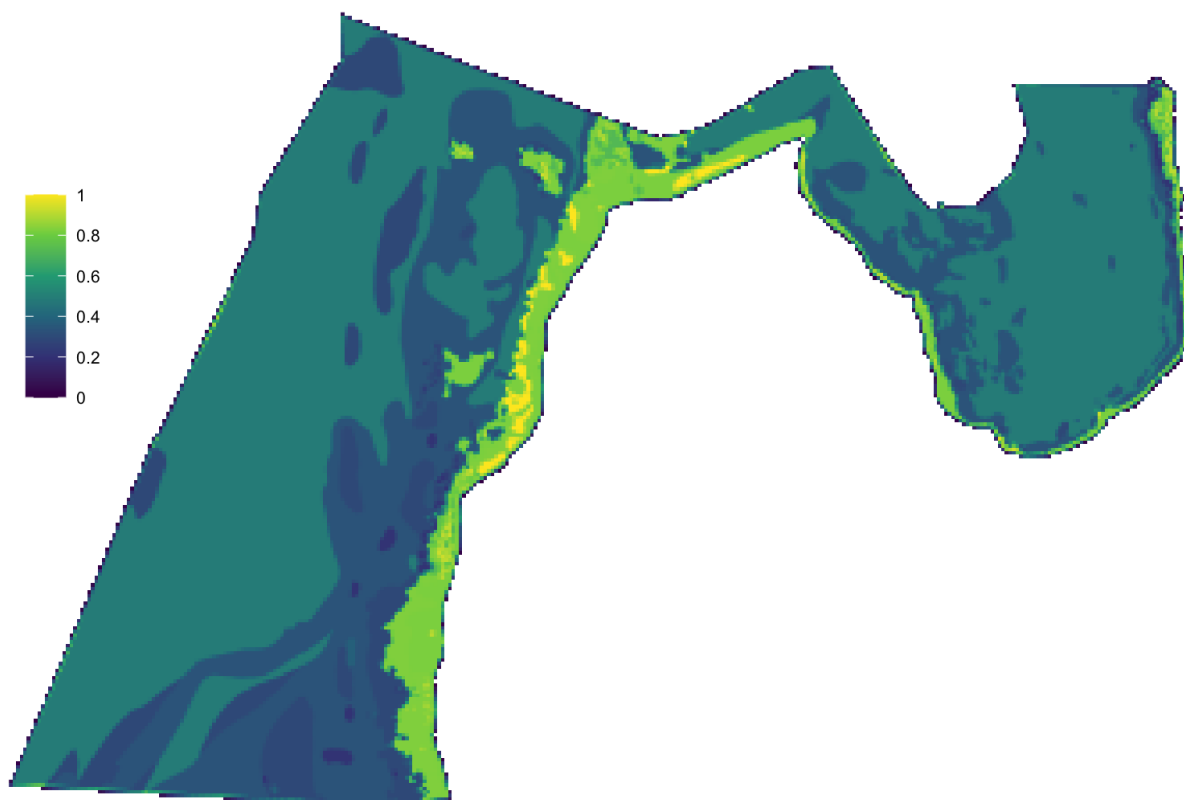
Latvijas AJT – vērtības: ES biotopi

Eiropas Savienībā aizsargājamais biotops
1170 Akmeņu sēkļi jūrā

Latvijas AJT – vērtības: ekosistēmu pakalpojumi

Ocean and Coastal Management 193 (2020) 105229

Contents lists available at [ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com)

Ocean and Coastal Management

journal homepage: <http://www.elsevier.com/locate/ocecoaman>

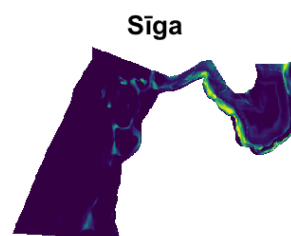
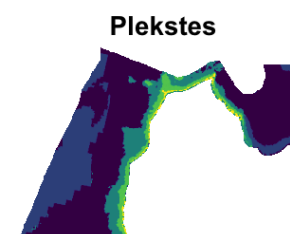
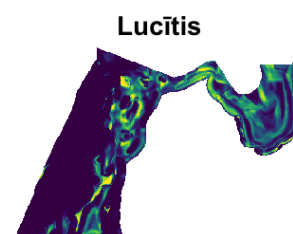
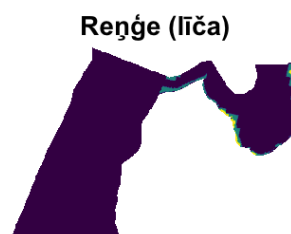
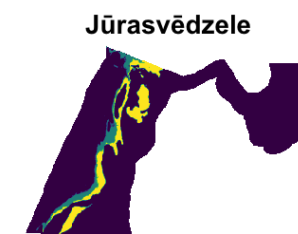
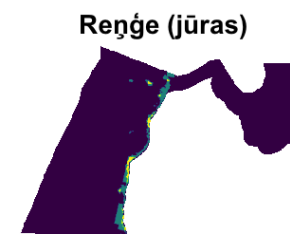
Establishing the links between marine ecosystem components, functions and services: An ecosystem service assessment tool

Aurelija Armoškaitė^{a,d,*}, Ingrida Puriņa^a, Juris Aigars^a, Solvita Strāķe^a, Kristīne Pakalniņa^b, Pia Frederiksen^c, Lise Schrøder^d, Henning Sten Hansen^d

Latvijas AJT – vērtības: zivis

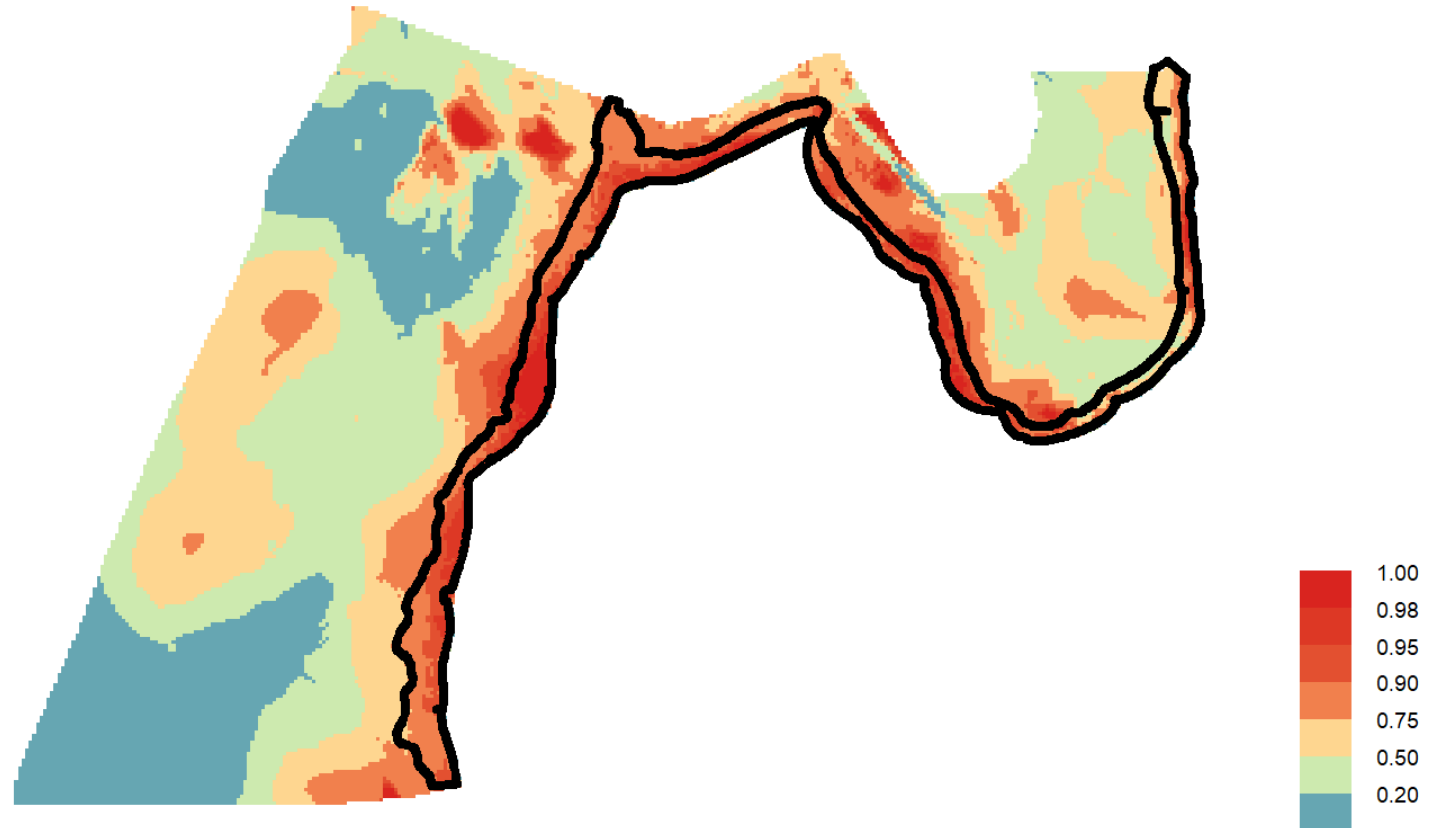
- Vairošanās vietas (8 taksoni) vai to indikācija izplatības modeļos (2 taksoni)
- Ekoloģiski un komerciāli nozīmīgās sugas
- Svarošana:
  - Populācijas pārmaiņas kopš 2004. gada;
  - Apdraudētība Latvijā;
  - Apdraudētība Baltijas jūrā

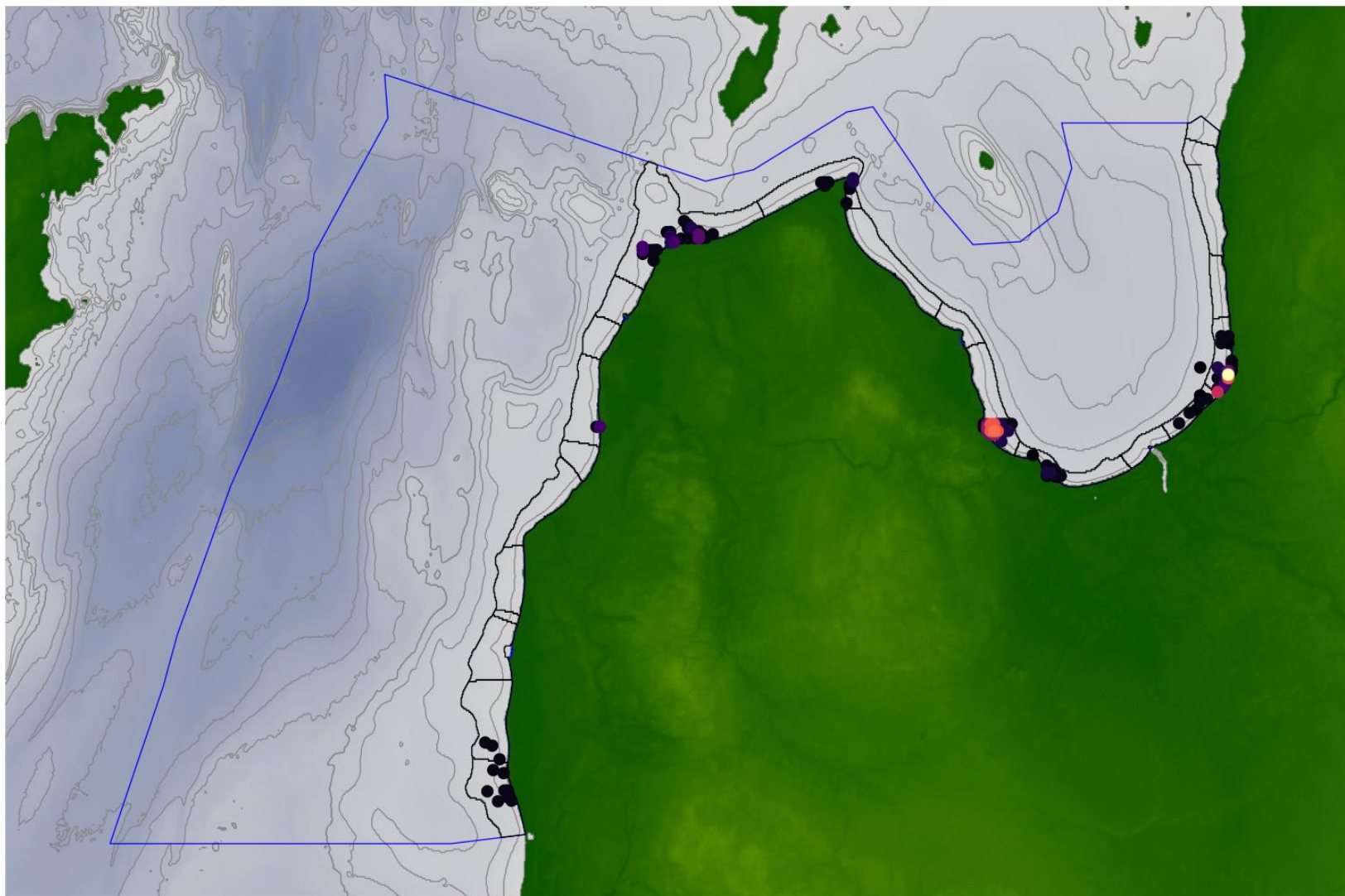
Latvijas AJT – vērtības: putni

- Ar vietām saistītie taksoni (gaigala, gārgales, gauras, kākaulis, tumšpīles)
- 2016. un 2021. gadu aviouzskaišu vidējais aritmētiskais
- Individu skaits km²
- Svarošana:
  - Latvijas populācijas lielums;
  - Īpatsvars no Eiropas populācijas;
  - Mūža reproduktīvais iznākums;
  - Piezvejas īpatsvars no populācijas

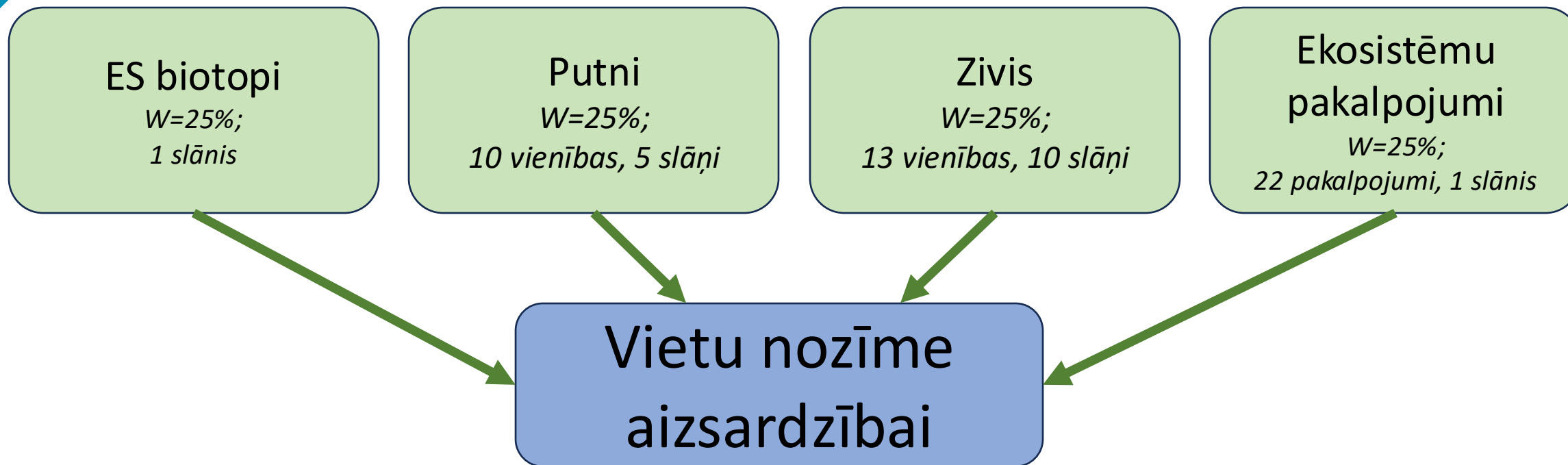

Latvijas AJT – izmaksas: nozīme piekrastes zvejā

Latvijas AJT – ievades dati (1)

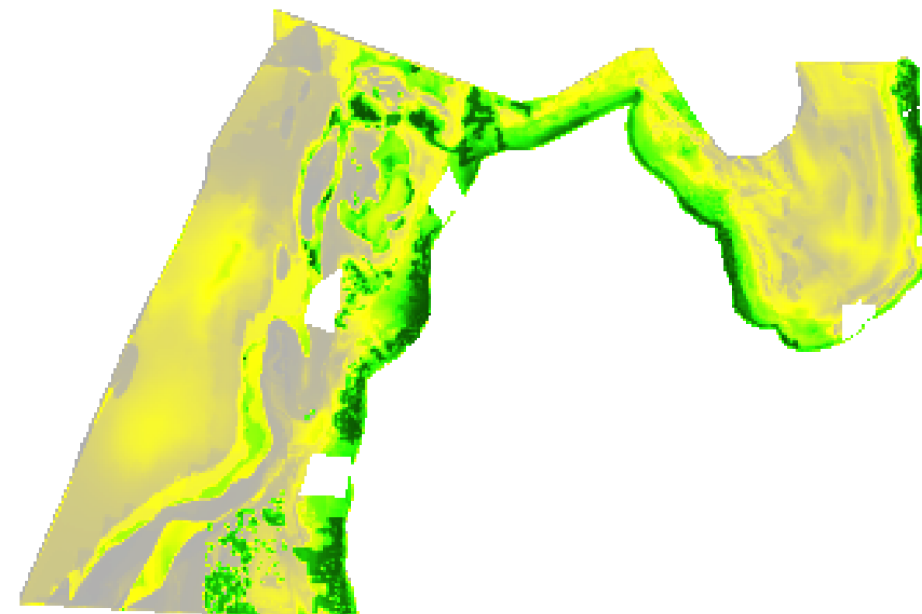
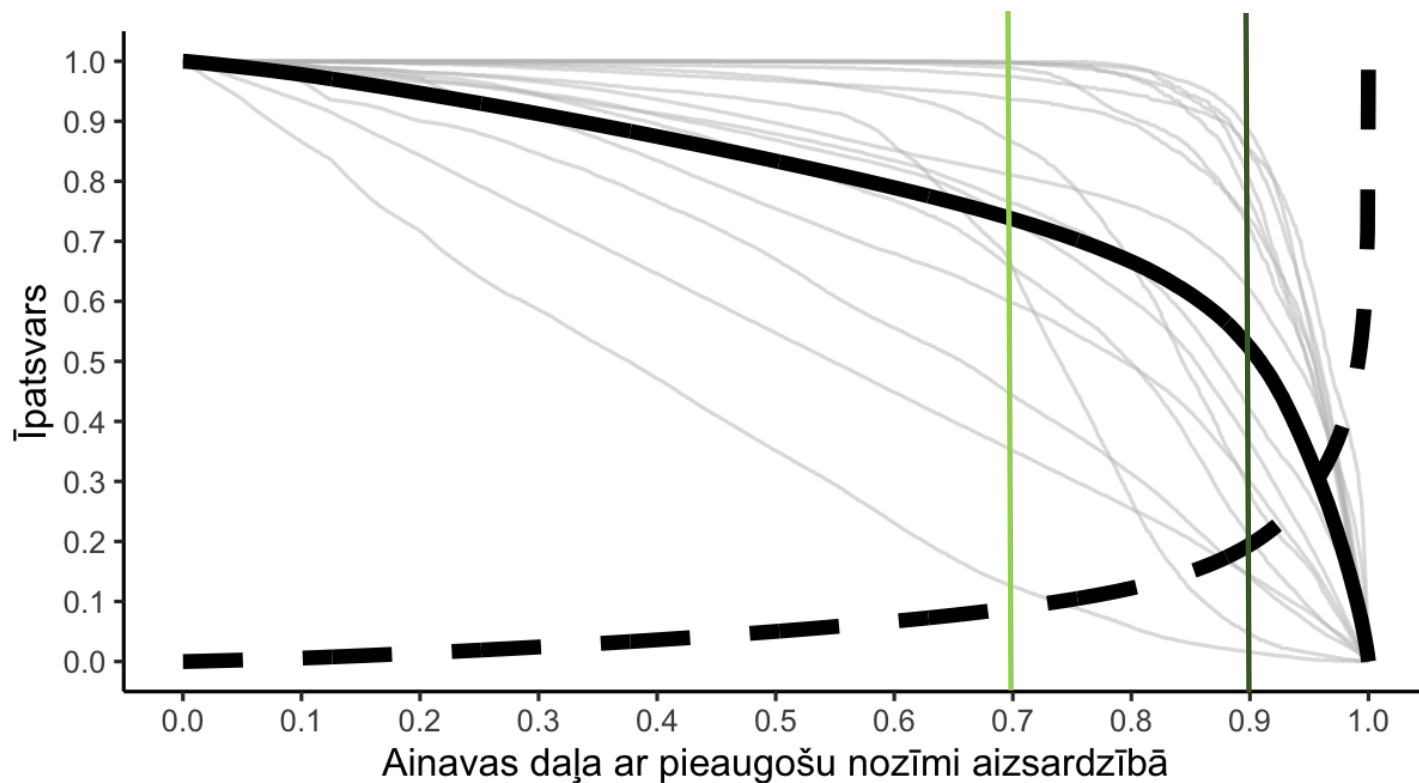

- Zonation 4
- Saskaitāmo ieguvumu funkcija
- Ik iterācijā tiek zaudētas 10 zemākās nozīmes vietas no jebkuras vietas ainavā

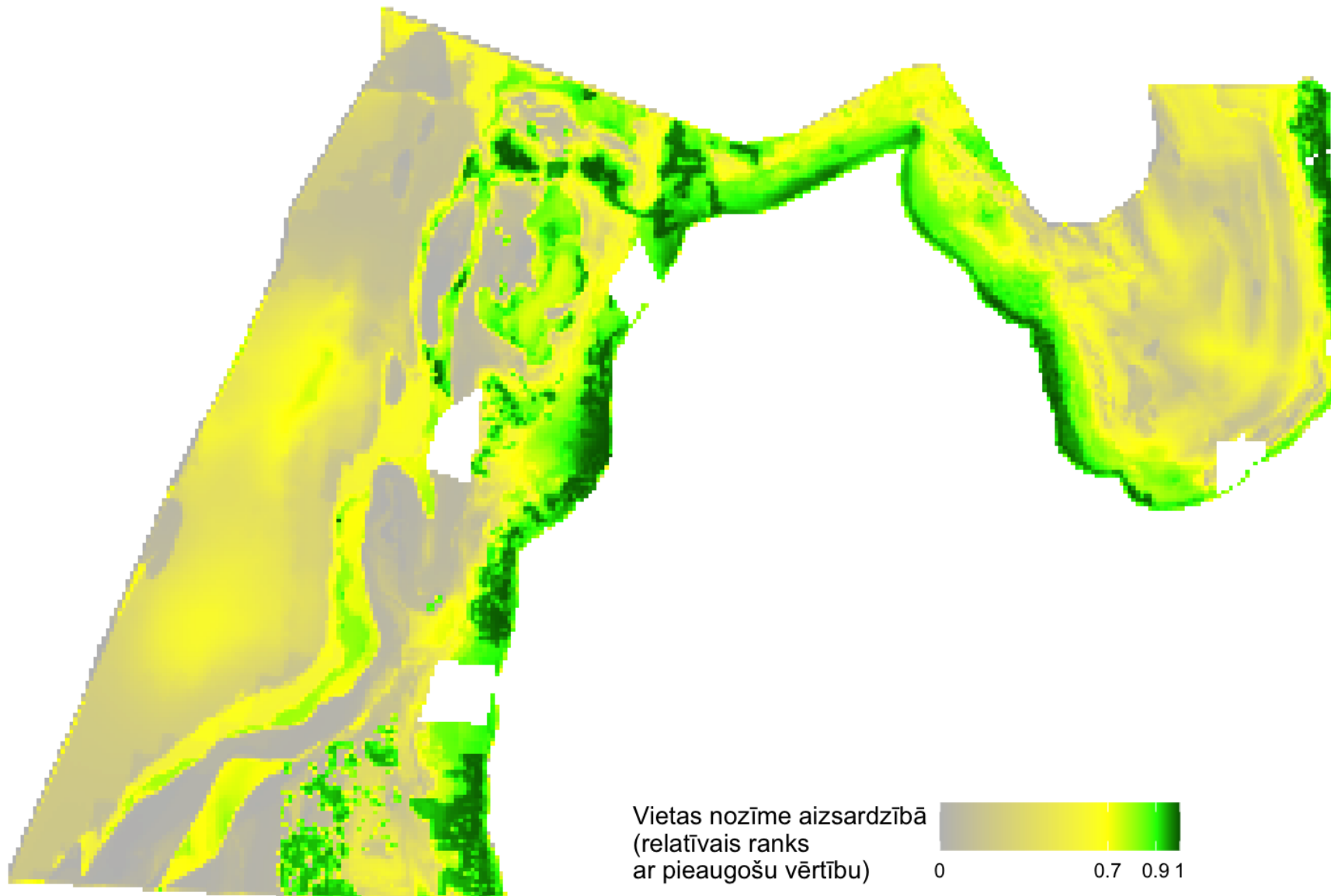
Rezultāti – vietu nozīme vērtībām un izvietojums

Vietas nozīme aizsardzībā
(relatīvais rāns
ar pieaugošu vērtību) 0 0.7 0.9 1

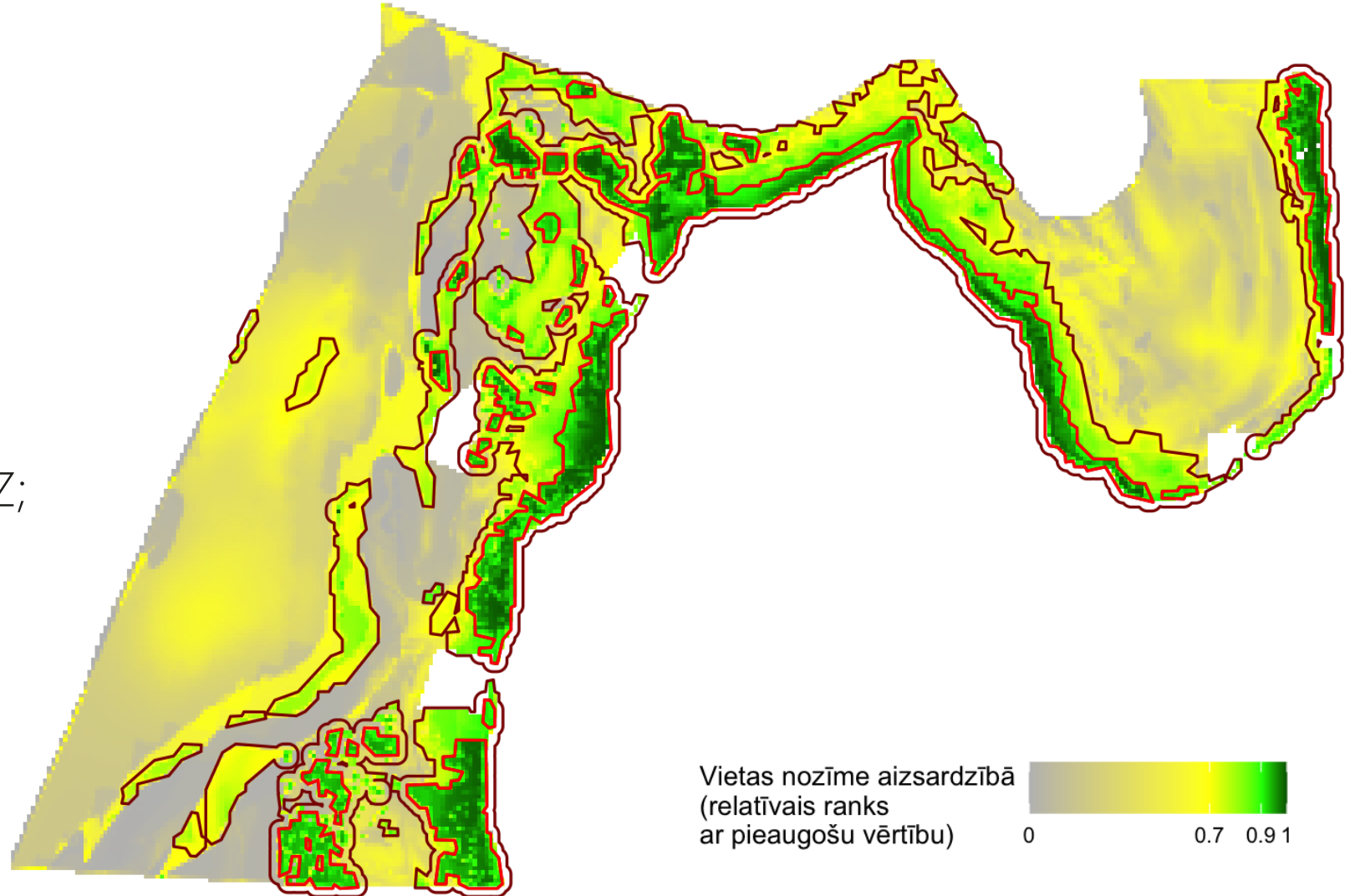
Rezultāti – izvietojums (1)

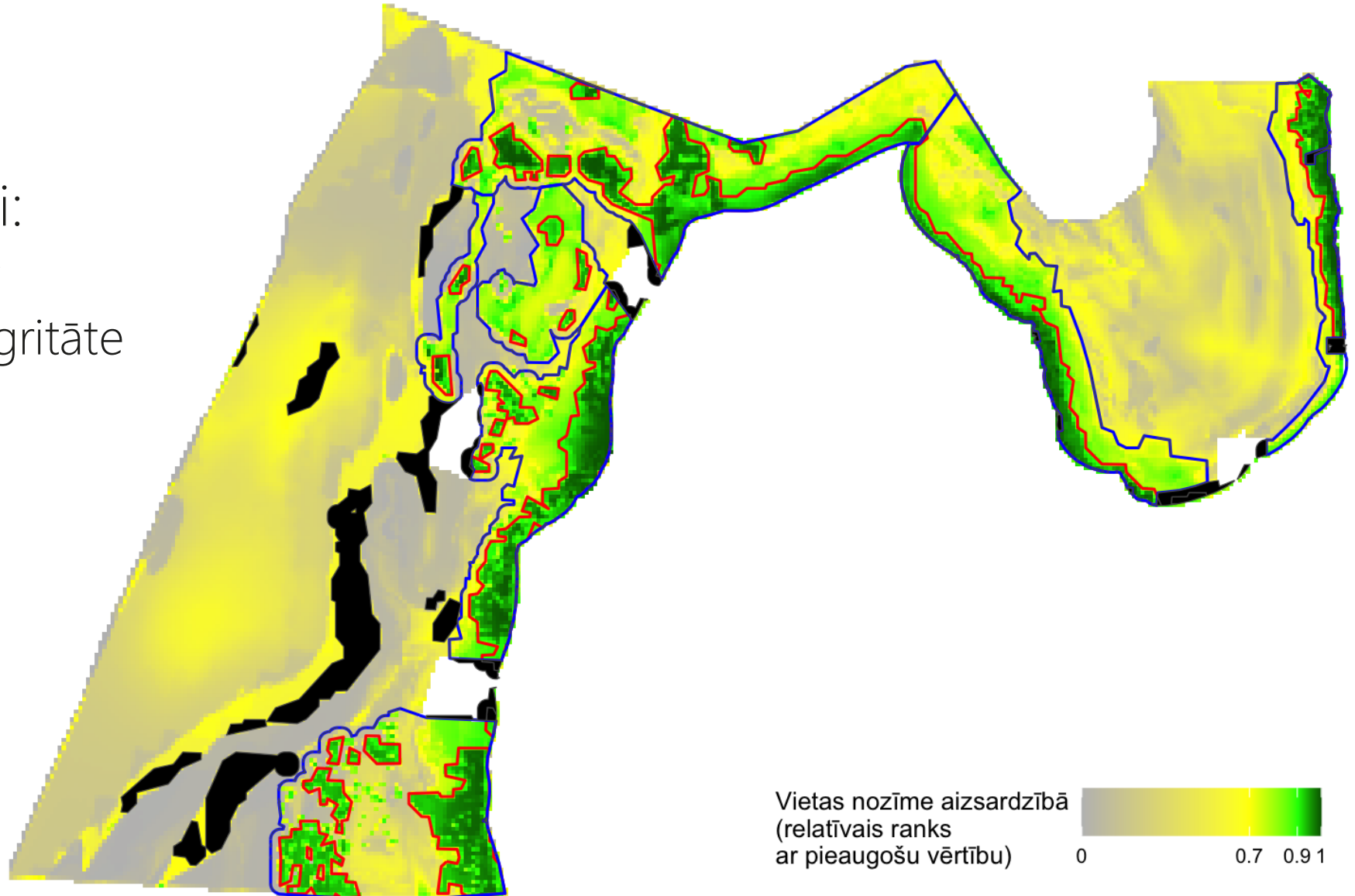
Rezultāti – izvietojums (2)

- DLZ:
  - Top 10%;
  - Buferis 0.5 km;
  - Vismaz 10 km²;
  - Vienkāršošana 750 m tolerancei
- DPZ:
  - Top 30%, izņemot DLZ;
  - Buferis 0.5 km;
  - Vismaz 10km²;
  - DLZ buferzona 2 km;
  - Apvienošana;
  - Vienkāršošana 750 m tolerancei

Rezultāti – izvietojums (3)

- Manuāla pārskatīšana – projekta eksperti:
  - Anklāvi un robi;
  - Ekoloģiskā integritāte
- AJT ~ 35 %:
  - DLZ ~ 12%;
  - DPZ ~ 23%

Rezultāti – vietu nozīme vērtībām

- Gaigala ~ 67% (skaits)
- Gārgales ~ 77% (skaits)
- Gauras ~ 84% (skaits)
- Kākaulis ~ 77% (skaits)
- Tumšpīles ~ 87% (skaits)
- Ekosistēmu pakalpojumi ~ 37% (vērtību summa)
- Biotopi ~ 98% (platība)
- Akmeņplekste ~ 81% (nārsta izplatība)
- Brētliņa ~ 14% (nārsta izplatība)
- Reņģe (jūras) ~ 87% (nārsta izplatība)
- Jūrasvēdzele ~ 43% (nārsta izplatība)
- Reņģe (līča) ~ 78% (nārsta izplatība)
- Lucītis ~ 56% (izplatība)
- Plekstes ~ 59% (nārsta un mazuļu izplatība)
- Plūkšņzivs ~ 76% (nārsta izplatība)
- Sīga ~ 72% (izplatība)
- Zaķzivs ~ 90% (nārsta izplatība)

Visaugstāk novērtētais jaunais projekts – “LIFE REEF”

reef.daba.gov.lv